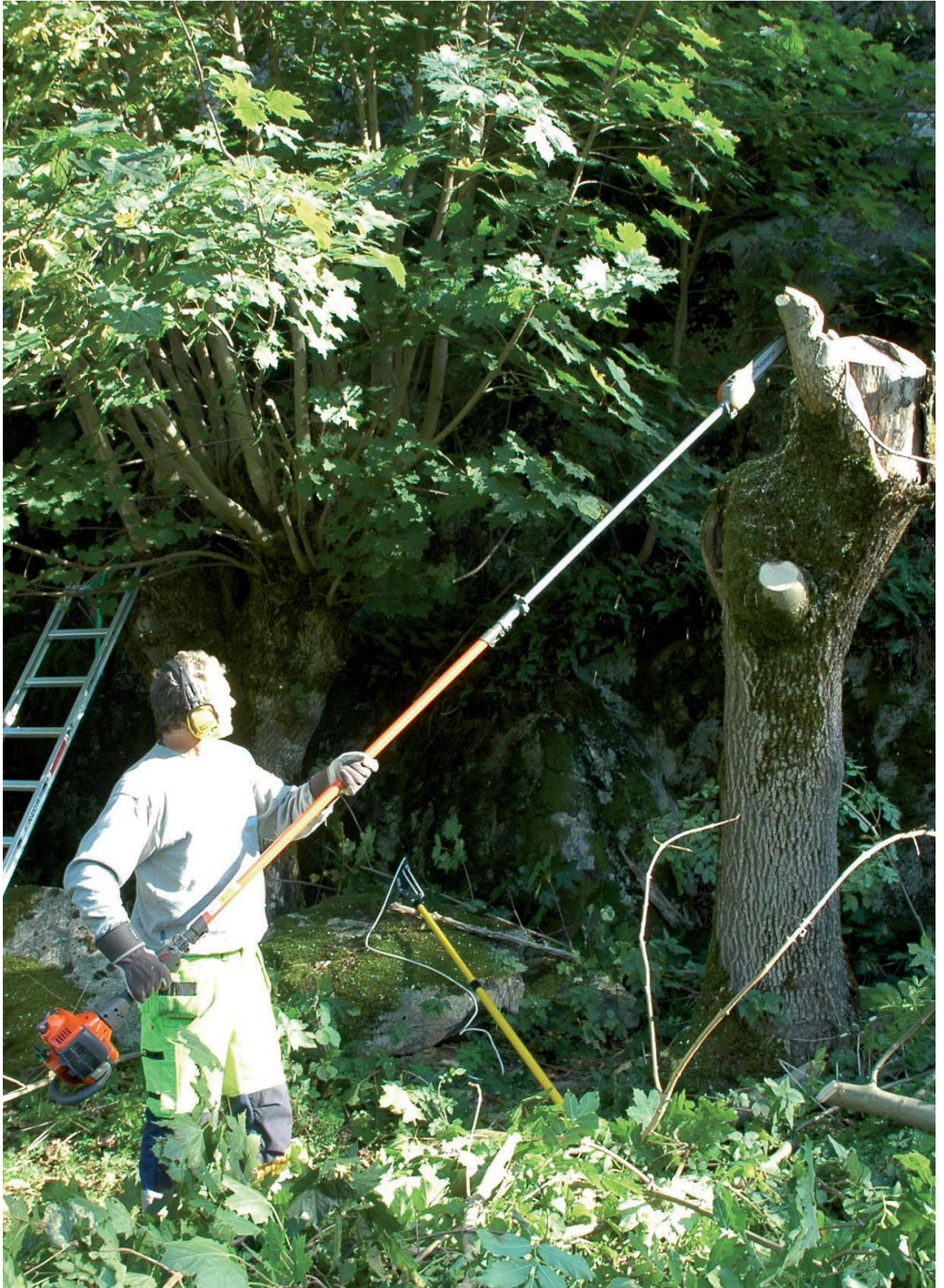

Mål och åtgärder

Foto: Simon Jonegård

Naturvårdsprogrammets mål och åtgärder berör huvudsakligen kommunägd mark och ska genomföras under programperioden 2009-2013. Tekniska utskottet är huvudansvarigt för att målen och åtgärderna uppnås.

För många av målen och åtgärderna ansvarar stadsbyggnadsnämnden medan stora delar av det

praktiska utförandet ligger på tekniska nämnden. Andra nämnder som också berörs är miljönämnden, skol- och barnomsorgsnämnden, gymnasienämnden, miljönämnden samt fritidsnämnden.

Mål och åtgärder uppdateras årligen.

För senaste version se naturvårdsprogrammets webbsida!

Övergripande mål

Den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner, processer och tjänster skall värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd.

Kommuninvånare och besökare ska ha möjlighet till fina naturupplevelser i en rik och varierad natur. Parker, vatten- och grönområden samt de tätortsnära skogarna ska skötas så att de ger avkoppling och naturupplevelser samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras.

Kunskapen om kommunens värdefulla naturområden, hotade arter och naturens värde ska vara god.

Kortsiktiga mål och åtgärder (ska uppfyllas under perioden 2009-2013 om inget annat anges)

Kortsiktiga mål och åtgärder är uppdelat i 6 olika huvudområden. Under varje huvudområde finns en kort presentation. I samband med målen redovisas ansvarig instans och ev samarbete som förkortningar: Stbn (stadsbyggnadsnämnden), Tn (tekniska nämnden), Sbn (skol- och barnomsorgsnämnden), Gn (gymnasienämnden), Ks (kommunstyrelsen), Mn (miljönämnden), Fn (fritidsnämnden), LST (länsstyrelsen).

Foto: Helen Bjurulf

Foto: Dan Damberg

Fåret håller landskapet öppet vilket gynnar brun nållav som är en signalart för värdefulla träd i odlingslandskapet

Naturupplevelser och tillgänglighet

Jönköpings kommun har en fantastisk natur vilket ger stora möjligheter till rekreation och friluftsliv. Den tätortsnära naturen är till större delen kommun-ägd. Den är av särskilt intresse för rekreation och friluftsliv samt har stor betydelse för människors hälsa. Att vistas i naturen kan påverka hälsan positivt på många sätt. Naturmiljöer har t.ex. en bevisad läkande och avstressande effekt. Friluftsområden fyller även en viktig funktion som bullerfria miljöer. I dagens moderna samhälle har tysta områden blivit en bristvara. Många människor söker sig idag bort från stadens buller för att få höra fågelkvitter och

vindens sus i träden.

En viktig uppgift som kommunen har är att göra naturen tillgänglig för alla kommuninvånarna. Grundnivån att göra ett friluftsområde tillgängligt handlar om en god infrastruktur, bl.a. tydliga entréer med parkeringsmöjligheter, framkomliga stigar och leder. Tillgänglighet handlar också om hur man kommer till området t.ex. via buss, bil eller genom att gå eller cykla. Information och marknadsföring är också en del av begreppet tillgänglighet. På kommunens hemsida finns information om lämpliga friluftsområden och hur man lättast tar sig dit. Kommunen erbjuder även guidningar för den som vill lära sig mer om naturen, få tips på nya utflyktsmål eller helt enkelt bara få en härlig naturupplevelse.

Mål	
A	Det ska vara lätt att hitta ut i naturen och lätt att hitta områden som passar olika behov av friluftsliv.
B	Kommunal tätortsnära natur ska vara en tillgång för rekreation.
C	Bättre möjligheter till rekreation i naturen ska ges för människor utan bil, liksom de med funktionshinder, synskadade, äldre med rullator och rullstolsburna till rekreation i naturen. Det ska ske vid samhällsplanering och genom dialog med organisationer samt utvalda åtgärder. Det gäller minst nio naturreservat och fem friluftsområden.

Hur målen ska uppnås – åtgärder		Ansvar
1	En populärversion av Naturvårdsprogrammet ska utarbetas senast 2010. Här presenteras ett urval av Naturvårdsprogrammets objekt tillsammans med foton och kartor. Denna vägvisare till naturen i Jönköpings kommun ska kunna användas av kommuninvånare, turister, skolor m.fl. som vill hitta exkursionslokaler och naturupplevelser i kommunen. Populärversionen ska finnas till försäljning till en låg kostnad.	Stbn i samarbete med Fn, Tn, Mn
2	Information om naturreservat och Natura 2000-områden som finns inom kommunen ska vara tillgängligt på kommunens hemsida senast 2010.	Stbn
3	Utveckla och ajourhålla en skötseldatabas för naturområden och anläggningar senast 2010. Databasen ska bland annat innehålla skötselplanerna för detaljplanlagd naturmark och reservat med kommunalt förvaltningsansvar.	Tn
4	Minst 10 guidningar ska ske i kommunens regi varje år.	Stbn
5	Naturvårdsprogrammet ska göras tillgängligt via Jönköpings kommuns hemsida senast 2009.	Stbn
6	Till år 2013 ska minst 5 naturområden utöver naturreservaten marknadsföras. Det innebär t.ex. vägvisare, informationsskyltar och underhåll av leder. Underhåll av naturreservat ingår i den löpande reservatsskötseln och sköts av kommunen eller länsstyrelsen.	Tn i samarbete med Stbn
7	Bättre möjligheter ska ges för människor med funktionsnedsättning till rekreation i naturen. Det ska ske genom dialog med organisationer och utvalda åtgärder med början 2010.	Stbn
8	En inventering görs av skolskogar och kontaktpersoner på skolor och förskolor. Vid nyttjande av skolskog/naturområde på kommunal mark ska avtal skrivas mellan tekniska kontoret och skolan.	Tn i samarbete med Stbn
9	En översyn av kommunens naturinformation gentemot allmänheten ska ha genomförts under 2009.	Stadskontoret i samarbete med Stbn

Nya kunskaper

Ett bra sätt att få högre kvalitet på naturvårdsarbetet i kommunen är att öka kunskapen om naturvärdena genom inventeringar. Om vi vet var naturvärdena finns, i vilket tillstånd de befinner sig i och hur de bäst förvaltas blir det även lättare att bevara och stärka den biologiska mångfalden. Pro Natura har t.ex. utfört en fördjupad nyckelbiotopsinventering i Östra Vätterbranten runt Huskvarna tätort och i Lillåravinen på uppdrag av stadsbyggnadskontoret för att bidra till underlaget för grönstrukturplanen i Huskvarna tätort. Andra exempel på inventeringar som utförts i kommunens regi är naturvärdesbedömningen av Hisingstorsområdet, Rocksjöutredningen och en översiktlig växtinventering vid Stensholm. Trots alla inventeringar, som utförts av framför allt intresserade privatpersoner och ideella

föreningar under åren, är kunskapen om kommunens naturvärden fortfarande bristfällig på många områden. Till exempel finns brister vad gäller kunskaperna om den lägre floran och faunan. Dessutom är ingen fördjupad nyckelbiotopsinventering ännu utförd i Jönköpings tätort.

Kunskapen om statusen hos naturområden och rödlistade arter är en färskvara och om naturvårdsprogrammet ska vara ett "levande" dokument som ska kunna användas som kunskapsunderlag vid t.ex. exploateringsärenden behöver det ständigt uppdateras. En annan viktig del av naturvårdsarbetet är att skapa förståelse för naturvårdsfrågor hos beslutsfattare, tjänstemän och allmänhet genom att informera och utbilda. Naturinformation i olika former bidrar även till att berika friluftslivet.

Mål	
D	Kunskapen om kommunens värdefulla naturområden och hotade arter ska öka genom fyra större inventeringar och dialog med minst en högskola/universitet.

	Hur målen ska uppnås – åtgärder	Ansvar
10	Personal som arbetar med gröna frågor i alla led ska få årlig naturvårdsutbildning från 2010.	Tn i samarbete med Stbn
11	Politiker och berörda tjänstemän ska erbjudas information och exkursioner minst en gång per år från 2010.	Stbn i samarbete med Tn
12	Naturvårdsprogrammet ska ständigt uppdateras och ajourhållas från 2009.	Stbn
13	En nyckelbiotopsinventering på kommunägd mark ska vara genomförd senast år 2010.	Tn
14	En fördjupad nyckelbiotopsinventering inom Jönköpings tätort ska vara genomförd senast 2010.	Tn
15	En inventering av skyddsvärda träd inom tätorterna ska vara genomförd senast 2010. Inventeringen inkluderar parker, trädgårdar, kyrkogårdar och grönområden. Resultatet från inventeringen ska införlivas i naturvårdsprogrammet. Inventeringen består av två delar: 1. Skyddsvärda träd kartläggs och finns tillgängligt digitalt. 2. Värdefulla tallmiljöer kartläggs för att utreda potentiella reliktböckmiljöer och reliktböcklokaler.	Stbn i samarbete med Tn
16	En lövskogsinventering ska genomföras på kommunens mark.	Tn
17	För att öka kunskapen om gamla grova trädens värden ska skylten "ekjättar" eller "värdefulla träd" sättas upp på minst 15 platser vid skyddsvärda träd inom kommunens tätorter senast 2012.	Stbn i samarbete med Tn
18	Informationsinsatser ska genomföras i syfte att öka kunskapen om betydelsen av död ved för den biologiska mångfalden, bl. a. ska en ändamålsenlig skylt tas fram.	Stbn
19	Förslag till examensarbeten inom ämnesområdet naturvård ska tas fram och finnas tillgängligt via nätet senast 2010.	Stbn

Skötsel och vård av naturtyper

Odlingslandskapet

I det nationella miljömålet *Ett rikt odlingslandskap* fastställs det att odlingslandskapet och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Odlingslandskapet hör till en av våra artrikaste naturtyper. De flesta av arterna i odlingslandskapet är knutna till ängs- och naturbetesmarkerna. Dessa har under de senaste decennierna minskat drastiskt vilket bidragit till att flera arter som är knutna till

dessa miljöer håller på att dö ut. Antalet rödlistade arter, dvs. hotade, sällsynta och hänsynskrävande växt- och djurarter som har sin huvudutbredning i odlingslandskapet uppskattas till ca 1 700. Det är knappt hälften av våra rödlistade arter i Sverige. Av de rödlistade kärlväxterna förekommer närmare 60 % av arterna i odlingslandskapet. Att trygga en god fortsatt, löpande skötsel av våra kvarvarande ängs- och hagmarker är därför en av de viktigaste uppgifterna om vi vill bevara den biologiska mångfalden. En annan anledning till varför det är viktigt att bevara odlingslandskapet är för att vi ska kunna förstå vår historia. I odlingslandskapet finner vi nämligen kulturspår från olika epoker såsom gravfält, odlingsrösen och hamlade träd.

	Mål
E	Kommunen ska arbeta för bevarande och främjande av de öppna, småskaliga, natur- och kulturmarkerna i landskapet.

	Hur målen ska uppnås – åtgärder	Ansvar
20	Med hjälp av naturvårdsprogrammets databas ska under 2011 förslag tas fram på ängs- och hagmarker som bör hävdas på kommunens mark.	Stbn
21	Det ska resultera i att senast 2013 ska: <ul style="list-style-type: none"> • Arealen välhävdad slåtteräng ska utökas med minst 3 ha på kommunens mark. • Hävden ska återupptas och/eller utökas på minst 5 naturbetesmarker på kommunens mark. 	Tn Tn
22	Förslag på lämpliga sträckor för floraanpassad vägkantsslätter där kommunen är väghållare ska sammanställas senast 2012. Där behov finns ska sedan slåtter påbörjas.	Tn
23	Stödja och medverka i naturprojekt, boendemöjlighet och verksamhet på landet såsom leaderprojekt, biosfärområdesarbetet med Östra Vätterbranterna och Inter Reg-projekt.	Ks
24	Arbeta för att bevarande av biologisk mångfald genom frivilligt skydd och hävd, enligt Östra Vätterbrantsmodellen, ska komma till stånd även i andra delar i kommunen.	Stbn
25	Vid tecknande av nya arrendeavtal för kommunens jordbruksmark ska ekologiskt brukande eftersträvas.	Tn
26	Minst 100 skyddsvärda träd ska frihuggas per år i betesmarker och befintliga skogsmiljöer på kommunens mark.	Tn
27	Brynmiljöer, särskilt mellan skog och odlingslandskap, ska upprätthållas och röjas vid behov från 2009.	Tn

Skogslandskapet

I det nationella miljömålet *Levande skogar* fastställs det att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Många åtgärder behöver genomföras för att bevara mångfalden i skogslandskapet. De senaste århundraden har skogens arter och miljöer påverkats negativt av ett allt mer intensivt skogsbruk som steg för steg minskat variationen i skogen. Idag är död ved, gammal skog och lövskog en bristvara i skogslandskapet, vilket påverkat många arter negativt. Tillgång till död ved är till exempel livsviktig för många mossor och insekter i skogslandskapet.

Några skogsbiotoper i Jönköping är särskilt viktiga för den biologiska mångfalden. De är miljöer

som brantskogar, ädellövskogar, sumpskogar och områden med äldre tall och ek.

Lövskogsmiljöerna är mycket betydelsefulla för den biologiska mångfalden men har reducerats betydligt. Så mycket som 90 % av de rödlistade arterna i Sverige kan påträffas i lövskogen söder om norrlandsgränsen. Lövskog har alltså en central betydelse i bevarandearbetet.

Enligt undersökningar är skogen den enskilt viktigaste naturtypen för rekreation. Där mår man bra och kan ladda batterierna. Äldre skog är mest uppskattad och man vill gärna ha den så nära som möjligt där man bor. Tätortsnära skog är livsviktig för hälsan! Kommunen har därför en viktig roll att tillhandahålla tätortsnära skogar för rekreation och sociala ändamål.

	Mål
F	Förutsättningarna för den biologiska mångfalden i kommunens skogar och parker ska öka främst genom åtgärder för att gynna död ved och socialt och biologiskt hänynstagande i skogsbruket.

	Hur målen ska uppnås	Ansvar
28	En skogspolicy för kommunägd mark som skapar möjlighet till ett aktivt skogsbruk med natur- och miljöhänsyn och beaktande av de sociala värdena ska antas senast 2009.	Tn
29	Vid åtgärder i skogen ska stående och liggande död ved aktivt tillskapas till en volym som överskrider 5 m ³ per ha och all äldre död ved ska lämnas kvar och inte vändas eller köras sönder. I de fall träd, med en stamdiometer större än 70 cm i den grövsta ändan, måste fällas på kommunens mark, skall stammen användas i naturvårdsåtgärder men kan i undantagsfall (10%) nyttjas då den behövs till fanérkvalitéer.	Tn
30	Andelen lövskog i förhållande till barrskog ska till 2013 öka med 3 procentenheter i kommunägda skogar.	Tn
31	Alla kommunägda skogar äldre än 130 år, där förväntade bevarandevärden kan förmodas öka vid fri utveckling, ska undantas från skogliga ingrepp.	Tn
32	Ravinmiljöer på kommunens mark ska värnas och utvecklas i första hand fritt genom naturens egna processer.	Tn
33	Alternativa skogsbruksmetoder ska prövas senast 2012.	Tn
34	Dokumentet "Rutiner som gäller röjning och gallring i bostadsnära skog och nedtagande av enskilda träd" ska fastställas senast 2009 och uppdateras vid behov. Skötselåtgärder som görs ska dokumenteras och utvärderas årligen.	Tn
35	Andelen död ved i vattendrag ska öka och metoder för att bibehålla död ved i och intill vatten skall utvecklas.	Tn i samarbete med Mn
36	Vid röjning ska träd i möjligaste mån sparas närmast vattendrag för att skapa överhäng.	Tn
37	Brynmiljöer, särskilt mellan skog och odlingslandskap, ska upprätthållas och röjas vid behov.	Tn

Våtmarker

I det nationella miljömålet *Myllrande våtmarker* fastställs det att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Hoten mot den biologiska mångfalden i Sveriges våtmarker är betydande då en stor andel av våra våtmarker är påverkade av dikning, torvtäktsverksamhet, vägdragningar och avverkningar.

Det finns många anledningar till varför vi ska arbeta för att bevara våra våtmarker. En av anledningarna är att många växter och djur är direkt knutna till dem eller till kringliggande ekosystem. Våtmarkerna har även stor betydelse för variationen i landskapet och binder tungmetaller och näringsämnen som annars skulle rinna ut i våra vattendrag och övergöda dem. Ur rekreationssynpunkt är myrens

öppna tysta vidder och dess specifika arter viktiga kvaliteter som bidrar till en förhöjd livskvalitet.

Sverige hör dessutom till de länder i världen som har mest myrmark i förhållande till landarealen. Många arter som är hotade eller försvunna i övriga Europa har därför sina sista starka fästen i de svenska myrarna. Kommunen liksom länet är rik på myrmarker och därför har vi ett särskilt ansvar att bevara dem. Högmossar, som till exempel Dumme mosse, är typiska för kommunen och mindre vanliga i övriga delar av Sverige, och därför extra viktiga att värna. Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med Myrskyddsplanen för att skydda opåverkade våtmarker. Skogsstyrelsen gjorde en huvudsakligen flygbildstolkad sumpskogsinventering 1990-98. Det finns ett behov av uppföljning och utveckling av denna inventering.

	Mål
G	Antalet dammar och småvatten <0,5 ha på skogsmark och i jordbrukslandskapet, ska öka.
H	Opåverkade och skyddsvärda högmossar och andra våtmarker ska inte exploateras.
I	Arealen påverkade sumpskogar ska inte öka jämfört med 2008.
J	Det ska skapas bättre förutsättningar för rikkärren och dess speciella artsammansättning på kommunens mark genom restaurering och slätter.

	Hur målen ska uppnås	Ansvar
38	10 dammar och småvatten ska restaureras eller nyskapas på kommunens mark senast 2013. Befintliga dammar ska dessutom underhållas ur biologiska aspekter.	Tn i samarbete med Mn
39	Skogsbilvägar ska inte byggas över våtmarker eller områden med höga natur- eller kulturvärden eller på annat sätt byggas så att dessa marker påverkas negativt.	Tn
40	Rocksjöns rikkärr ska restaureras och där ska regelbundet bedrivas slätter.	Stbn i samarbete med Tn

Sjöar och vattendrag

I det nationella miljömålet *Levande sjöar och vattendrag* fastställs det att sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara, och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Kommunen är rik på sjöar där den mest kända naturligtvis är Vättern som hyser ishavrelikter som storröding, hornsimpa och även landets sydligaste harrbestånd. Bland vattendragen märks till exempel Vätterns tillflöden samt Nissan och dess biflöden

där spännande arter som flodpärlmussla och öring lever.

Sjöarna och vattendragen erbjuder en mängd olika livsmiljöer och rymmer en viktig del av vår biologiska mångfald. Dessvärre är många av våra vattenområden kraftigt påverkade av till exempel försurning, övergödning, miljögifter, onaturliga vandringshinder samt intensivt jord- och skogsbruk som gör att många arter får svårt att överleva. Speciellt försurningen är ett allvarligt problem i kommunen som motverkas genom kalkning. Andra åtgärder som är viktiga att arbeta med är biologisk återställning i form av utrivning av vandringshinder, anläggande av fiskvägar, återskapande av lekbottenar och återintroduktion av utslagna arter.

	Mål
K	Den biologiska mångfalden ska bevaras och stärkas i kommunens sjöar och vattendrag genom riktade skötselåtgärder bland annat genom anpassning av kommunala vattenregleringar.
L	Natur- och rekreationsvärdena i tätorternas vattenmiljöer ska utvecklas. Viktiga tätortsnära vatten är till exempel Vättern, Rocksjön, Munksjön, Tenhultasjön, Huskvarnaån, Barnarpsjön och Stråken.

	Hur målen ska uppnås	Ansvar
41	Arbetet med kalkning av antropogent, d.v.s. av människan, försurade vattendrag och sjöar med höga naturvärden ska fortsätta.	Mn
42	Senast 2009 ska det finnas en prioriteringslista för restaurering och fiskevårdsåtgärder av sjöar och vattendrag som är särskilt viktiga för kommunen.	Mn
43	Senast 2010 ska vattendrag där restaureringsåtgärder kan bli aktuella men där detaljerat åtgärdsunderlag saknas biotopkarteras. Prioriterat vattendrag är till att börja med Strömsbergsbäcken.	Mn
44	Arealen lek- och uppväxtområden för fisk ska utökas och förbättras. Det ska ske genom att vandringshinder åtgärdas genom utrivning eller genom att fiskvägar anläggs, och att rensade sträckor återställas genom att död ved samt block/sten läggs ut. En plan för återställande av lek- och uppväxtområden ska tas fram under 2009 och arbetet ska påbörjas senast 2010.	Mn
45	Arbete ska bedrivas för att minska den höga fosforbelastningen och förbättra Landsjöns vattenkvalitet genom att bl.a. verka för anläggande av skyddszoner och våtmarker/dammar utmed de tillrinnande vattendragen och utmed sjön.	Mn
46	Arbetet med att spåra källorna till utläckaget av bl.a. dioxiner och PCB som tillförs Vättern via tillflöden, samt att avgöra hur mycket det är och vilken risk det innebär ska fortgå.	Mn i samarbete med LST
47	Barnarpsjöns utveckling ska följas genom kontinuerliga vattenprovtagningar och återkommande provfiskeundersökningar. En plan för restaurering skall upprättas senast 2010.	Mn
48	Arbetet med att undersöka och förbättra vattenkvaliteten i Lilla Nätaren, Stora Nätaren och Ylen ska fortgå.	Mn
49	En utbildningsdag om naturhänsyn vid vattendrag för personer som arbetar med skötsel av kommunens mark ska arrangeras i kommunens regi vartannat år med start 2010.	Stbn i samarbete med Mn/Tn
50	En utvecklingsplan för att göra Junebäckens sträckning mellan Vattenledningsområdet till Idas skola mer tilltalande/trevlig ur rekreations- och nyttjandesynpunkt för skolor, förskolor och närboende ska tas fram.	Stbn
51	Projektet Dunkehallaån genomförs och de påbörjade åtgärderna för att förbättra harrens lekmöjligheter fram till första fallet i Dunkehallaån ska färdigställas. Om inte den befintliga vegetationen utmed ån räcker för beskuggning ska även planteringar göras.	Tn
52	För skötselplanen Huskvarnaån i centrum görs aktualitetsöversyn och budgetering av åtgärderna senast 2012.	Tn

Skyddsvärda arter och miljöer

I det nationella miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv* fastställs det att den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt för nuvarande och framtida generationer. Det innebär att vi ska verka för ett rikt växt- och djurliv och att människor skall ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö vilket utgör en viktig grund för välfärd, hälsa och livskvalitet.

I Jönköpings kommun finns en rad biotoper som är typiska för kommunen men ovanliga i andra delar av Sverige, och som hyser en betydande del av den biologiska mångfalden. Dessa biotoper fungerar som livsmiljöer för många hotade arter och är därför speciellt skyddsvärda och viktiga att prioritera

i naturvårdsarbetet. Det som är mest utmärkande för kommunen när det gäller natur är Vättern, som tillsammans med tillflödena utgör en helt unik miljö med storröding och harr. Även Östra Vätterbrantsområdet, med sina värdefulla brantskogar och småskaliga odlingslandskap med gott om hamlade träd, är karakteristisk för kommunen. För att öka kunskapen och förutsättningarna för skyddsvärda arter och miljöer i kommunen har naturvårdsprogrammet lyft fram några miljöer och arter som motiverar ett särskilt ansvarstagande. Kommunens agerande har, speciellt när det gäller åtgärder på den kommunägda marken, stor betydelse för bevarandet av ansvarsarterna och – miljöerna.

	Mål
M	Förutsättningarna för och kunskapen om skyddsvärda arter och miljöer i kommunen och i synnerhet på kommunägd mark ska öka.
N	Gynna stora, gamla och skyddsvärda träd på kommunens mark.
O	Medverka aktivt i arbetet med Östra Vätterbranterna med målet att området blir ett av UNESCO utsett biosfärområde.

	Hur målen ska uppnås	Ansvar
53	För att öka kunskapen om hotade arter ska en förteckning tas fram över rödlistade arter som finns på kommunens mark. Där behov finns ska skötselutslag och skötsel utföras. Samarbete ska sökas med länsstyrelsen.	Stbn
54	Skötseln av finnögontrösten i Huskvarnabergen ska göras varje år.	Tn
55	Förutsättningar för och spridningsmöjligheter för den hotade arten barkkvastmossa ska upprätthållas.	Tn
56	Återhamling ska utföras på 16 träd som tidigare hamlats i Strands ravin. Förstagångshamling ska dessutom utföras på lämpliga träd i området. Det ska ske senast 2010.	Tn
57	Statistik om avverkning av skyddsvärda träd ska från 2010 finnas tillgängligt.	Tn
58	Trädvårdsplaner/vårdprogram och natur- och kulturvärdesbedömning ska göras för parker och kyrkogårdar som har uppenbart höga naturvärden och/eller kulturhistoriska värden, en prioriteringslista upprättas senast 2011.	Tn
59	Kommunen ska från 2009 aktivt medverka i naturvårds- och utvecklingsarbetet i det föreslagna biosfärområdet Östra Vätterbranterna. Samarbete sker med Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen, LRF, Södra, Naturskyddsföreningen, Gränna Skogsgrupp och WWF.	Ks

Skydd av natur

I kommunen finns ett antal naturreservat, biotop-skyddsområden, naturminnen samt djur- och växt-skyddsområden. Alla dessa är olika typer av områdes-skydd som finns i miljöbalken. Dessutom finns många Natura 2000-områden. Kommunen är i dagsläget förvaltare av de tätortsnära naturreservaten Huskvarnabergen, Vista kulle, Rosenlundsbankar, Bondberget, Strömsberg, Taberg, Domneån och Dumme mosse.

Inom kommunen finns ett antal områden med mycket höga naturvärden som behöver ett formellt skydd. Rocksjön är ett exempel där kommunen har som målsättning att få till stånd ett reservatsbildande för att naturvärdena ska kunna bevaras långsiktigt.

De områden som bedömts vara av värdeklass 1 eller 2 i naturvårdsprogrammet är de allra värdefullaste. De benämns högsta naturvärde resp. mycket högt naturvärde. Dessa områden ska därför prioriteras i det kommunala naturvårdsarbetet och undantas från ingrepp som kan vara skadliga för naturvärdena.

	Mål
P	Minst två nya kommunala naturreservat ska ha bildats senast 2012 varav Rocksjön ska bli ett av de nya naturreservaten senast 2010.
Q	Områden som getts värdeklass 1 eller 2 i naturvårdsprogrammet ska undantas från exploatering och andra skadliga ingrepp.

	Hur målen ska uppnås	Ansvar
60	En prioriteringslista ska upprättas över turordning av bildandet av nya reservat senast 2012. Exempel på kommunägda områden där reservat bör övervägas är: Vattenledningsområdet, Häggeberg-Granbäcksskogen, Tenhults Herrgård, Lillån i Huskvarna, Kyrkbäcken och Huskvarnaåns jättegrytor samt utvidgning av Huskvarnabergens naturreservat mot Egnahemsområdet.	Stbn
61	Naturinventering av Kaxholmens lövskog ska göras senast 2010 samt ställningstagande till om delar av området ska avsättas som naturreservat senast 2012.	Stbn

Kommunens naturvårdsorganisation

Stadsbyggnadsnämnden har det övergripande planeringsansvaret för naturvården och naturresurserna i kommunen och därför även huvudansvaret för många av målen och åtgärderna i naturvårdsprogrammet som rör till exempel kunskapsinsamling, informations spridning samt skydd av naturområden. Tekniska nämnden ansvarar för en hel del av det praktiska utförandet av programmets åtgärder

då de förvaltar kommunens naturreservat och skogar. Arbete med naturvård som rör vattenfrågor ligger i huvudsak på miljökontoret.

Naturvårdskompetens behövs vid all verksamhet som kan påverka naturmiljön och finns främst på stadsbyggnadskontoret där kommunekologen och en biolog är placerade. För att nå de uppsatta målen i naturvårdsarbetet är samarbetet mellan kommunen och olika aktörer som t.ex. markägare, ideella föreningar, skogsbolag, länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och grannkommuner av yttersta vikt.

	Mål
R	Kommunens naturvårdsorganisation ska förbättras och utvecklas.

	Hur målen ska uppnås	Ansvar
62	Kommunen ska utveckla naturvårdssamarbetet med länsstyrelsen. Statliga medel ska varje gång det är möjligt sökas för angelägna naturvårdsåtgärder.	Stbn
63	Detaljplaner ska i högre grad förses med utformningsbestämmelser för naturmark i syfte att säkra och stärka dess naturvården.	Stbn
64	Regelbundet erfarenhetsutbyte ska ske inom naturvård med andra kommuner. Samråd ska ske rörande bygglov, planer etc. där naturvården i angränsande kommun riskerar att påverkas.	Stbn
65	Kommunen ska fortsätta samråda med ideella naturföreningar inför ärenden som kan antas påverka naturmiljön, t.ex. i planärenden, exploateringar, skogsbruk samt trädborttagning.	Stbn
66	Ideella föreningar ska engageras och uppmuntras i arbetet med naturvård.	Stbn i samarbete med Tn
67	Naturvårdsprogrammet ska från 2013 revideras vart 5:e år.	Stbn